

Muistio

Luonnon virkistyskäyttöstrategian ohjausryhmän 6. kokous

Aika: tiistaina 21.12.2021 klo 14.00-15.50

Paikka: etäyhteydellä (Microsoft Teams)

Osallistujat

Tarja Haaranen, ylijohtaja, YM (puheenjohtaja)
Miliza Malmelin, erityisasiantuntija, YM (jäsen)
Matti Nieminen, erityisasiantuntija, YM (sihteeri, jäsen)
Markus Tarasti, yksikön päällikkö, YM (jäsen)
Anna-Leena Seppälä, yksikön päällikkö, YM (jäsen), klo 14.42-
Tiina Kivisaari, johtaja, OKM (varapuheenjohtaja)
Marianne Selkäinaho, maaseutuyllitarkastaja, MMM (jäsen)
Ville Schildt, neuvotteleva virkamies, MMM (erikseen kutsuttuna asiantuntijana), klo 14.12-
Maria Torttila, erityisasiantuntija, LVM (jäsen), klo 14.11-
Sakari Kokkonen, päällikkö, Metsähallitus Luontopalvelut (jäsen)
Tommi Maasilta, ympäristöpäällikkö, Kuntaliitto (varajäsen)
Leena Kristeri, lakimies, MTK (jäsen)
Eki Karlsson, toiminnanjohtaja, Ulkoilufoorumi/Suomen Latu (jäsen)

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja Tarja Haaranen avasi kokouksen klo 14.00 ja todettiin läsnäolijat. Ilmoitettiin kokouksen tallentamisesta.

2. Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin 17.9.2021 pidetyn kokouksen muistio. Se oli ennakoon nähtävissä Tiimeri –työtilassa (avaa [tästä](#)). Korjattiin Tommi Maasillan nimen kirjoitus kohdassa 4.

3. Katsaus strategiavalmistelun tilanteeseen

Sihteeri Matti Nieminen esitteli lausuntokierroksen 24.9.-22.10.2021 tulokset ja koosteen. Lausuntoja saatiin 105. Kaikki lausunnot ovat nähtävillä valtioneuvoston Hankeikkunassa. Strategian liitteenä olevan lausuntokoosteen laadinnassa avusti Fountain Park Oy /Janne Jauhiainen. Saamelaiskäräjille pidettiin strategian esittelytilaisuus 4.11.2021. Lausunnoissa luonnon virkistyskäytön strategian laadintaa pidettiin tarpeellisena. Strategiaa itsessään luonnehdittiin mm. yleisluontoiseksi, taustakuvaukseltaan ansiokkaaksi ja sen kuvaavan monimuotoista ilmiötä (terveys, kulttuuri, matkailu, talous, luonnonsuojelu, yritystoiminnan mahdollistaminen, vapaa-aika, lasten ja nuorten oppiminen ja kasvu, etätyöympäristöt, kotoutuminen, jne.). Virkistykseen ylläpidettyjen alueiden ja palveluiden sekä niitä täydentävien alueiden, reittien ja muiden mahdollisten palveluiden toivottiin muodostavan kokonaisuuden. Esiin nousi myös eri strategioiden ja ohjelmien linkittyminen ohjelman tavoitteisiin sekä toimijuuden laajuus (mm. järjestöt). Lausuntojen pohjalta strategiaan tehtiin muutoksia.

Tommi Maasilta kysyi, onko mahdollista tehdä strategiaan vielä teknisiä korjauksia. Puheenjohtaja totesi olevan mahdollista ottaa vastaan teknisiä korjauksia.

Tiina Kivisaari kysyi, tuliko lausuntokierroksella yllätyksiä tai odottamattomia asioita, joita ei ollut mielessä, kun työtä alettiin tehdä. Miliza Malmelin arvioi, että ei varsinaisesti tullut. Sihteeri yhti arvioon, todeten

samalla kestävyysajatusten olleen monessa lausunnossa esillä. TK arveli koronalla olleen ehkä vaikutusta strategiaan ja katsoi tarpeelliseksi esitellä sitä liikuntapoliittiselle koordinaatioelimelle (LIPOKO). Hän toivoi strategiaa myös työkaluksi esimerkiksi määrärahojen hakuprosesseissa ja avuksi loppukäyttäjiä myöten.

Eki Karlsson kysyi, miten lausunnot, joita tuli paljon, vaikuttivat strategian konkreettisiin toimenpiteisiin. Puheenjohtaja kertoi odottaneensa jopa enemmän lausuntoja, mutta arvioi Otakantaa –kyselyn ehkä vaikuttaneen tähän. Hän kiitti ohjausryhmästä lausunnon antaneita tärkeästä panoksesta työhön. Miliza Malmelin totesi, että strategian esittelyssä saadaan vastausta myös toimintalinjauksiin tehdyistä muutoksista.

4. Strategiatekstin esittely

Puheenjohtaja totesi, että työryhmä oli päättänyt työskentelynsä ja saaneen valmiiksi esityksensä strategiaksi ja sen olleen yksimielinen esityksessään. Hän kertoi, että strategia siirtyy nyt virkavalmistelun puolelle ja että prosessista voidaan keskustella vielä seuraavassa asiakohdassa.

Työryhmän puheenjohtaja Miliza Malmelin kertoi, että viimeinen työryhmän kokous oli 10.12.2021 ja viimeiset muutokset strategiatekstiin tehtiin 15.12.2021, jolloin se toimitettiin myös ohjausryhmälle. Hän totesi, että kuten todettua teknisiä korjauksia otetaan vielä vastaan ja että Sakari Kokkonen oli myös tällaisia jo toimittanut.

Miliza Malmelin esitteli diojen avulla luku kerrallaan työryhmän valmisteleman strategiatekstin (sihteeri lupasi toimittaa kokouksessa esittelyt diat ohjausryhmälle). MM totesi, että lausunnonlehti lähti melko raaka versio, mikä toisaalta mahdollisti lausuntopalautteen laajan hyödyntämisen. Strategian rakenne oli pysynyt pääosin ennallaan. Joidenkin osuuksien paikka on siirtynyt esimerkiksi liitteeksi luettavuuden parantamiseksi. Tarkennuksia oli tehty mm. käsitteisiin, jokamiehenoikeuksiin ja toimijoiden rooleihin. Hyötyjä ja tulevaisuuden näkymiä käsittelevät luvut olivat täydentyneet. Uutena oli tuotu lausuntojen perusteella ilmastonmuutoksen vaikutukset omaksi alaluvukseksi.

Missioon oli lisätty fyysisesti aktiivinen elämäntapa. Visiota oli tiivistetty kielellisesti. Strategiset tavoitteet olivat säilyneet temaattisesti samoina, mutta niiden kuvauksia oli avattu hieman enemmän. Toimintalinjauksiin ei ollut tullut täysin uusia teemoja, mutta niihin oli tehty lisäyksiä ja tiivistyksiä. Esimerkiksi luonnon läheisyyden ja saavutettavuuden osalta saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja esteettömyys olivat useasti esillä lausunnoissa. Kaavoitus- ja rakennuslain uudistuksen osalta tehtiin linjaus, että ei ennakoita mahdollista tulevaa lakimuutosta.

Opetus- ja nuorisotoiminnan osalta Miliza Malmelin kertoi, että Opetushallitus on ollut vastikään yhteydessä ympäristöministeriöön, ja virkatyön puitteissa katsotaan myöhemmin, voidaanko opetustoiminnasta tehdä joitakin lisäkirjauksia. Toimeenpanon ja seurannan osalta koordinaatioelimelle tulee tehtävää, kun mittarit tarkentuvat toimeenpanosuunnitelman osalta.

Eki Karlsson kysyi työryhmän vetäjien tyytyväisyyttä tehtyyn työhön. Miliza Malmelin katsoi, että olisi ollut tarpeen olla käytössä enemmän aikaa ja työntekijöitä. Työryhmän varapuheenjohtaja Ville Schildt piti työtä isona suhteessa käytössä olleisiin resursseihin ja uskoi koordinaatioelimen jatkaa siitä pisteestä, mihin työryhmätyö pääsi.

Puheenjohtaja muistutti tehdyn uutta asiaa ja totesi lisäselvitystarpeiden kokoamisen olevan yksi strategian tärkeä toimenpide.

Eki Karlsson arvioi strategiassa olevan toimenpiteissä paljon asioita, joita jo tällä hetkellä tehdään, ja kaipasi

enemmän sitä, mikä muuttuu. Tausta-asioiden hän katsoi menneen eteenpäin. Toimenpiteissä on keskitytty paljolti valtion maan toimenpiteisiin, vaikka pääosa virkistyskäytöstä tapahtuu taajamissa. Hänen mielestään toimenpiteistä puuttui vesille pääsy, maahanmuuttajat, ikääntyminen, järjestö- ja kansalaistoiminta.

Sakari Kokkonen kiitti työryhmää strategian kehittämisestä lausuntokierroksen myötä. Metsähallituksessa on odotuksia toteutusohjelmalle ja koordinaatioryhmälle, jonka työskentelyyn ollaan valmiita osallistumaan. Tulevaisuuden näkymät –luvulta hän oli odottanut enemmän ennakointia resurssien mittakaavan luokittelusta sekä virkistyskäyttöalueiden lisätarpeista ja suojelualueverkoston kehittämisestä, lähtien EU-tasoisista tavoitteista. On hyvä, jos näitä saadaan hahmotettua jalkauttamisen yhteydessä ja osana koordinaatiotyötä.

Puheenjohtaja kommentoi jatkotyön kannalta keskeisiä selvitystarpeita. Näitä ovat kokonaiskuva resursseista sekä kysynnän ja tarjonnan analyysi, jotka on hyvä käydä läpi melko yksityiskohtaisestikin.

Miliza Malmelin piti lausuntojenkin perusteella laajan kokonaiskuvan kokoamisen olleen tärkeitä, vaikka jokaisella toimijalla on oma näkökulmansa. Strategia on ponnistuslauta tulevaan työhön ja yhteistyön vahvistamiseen eri toimijoiden välillä.

Sihteeri kertoi kokonaiskuvan rakentamisen ja laajan osallistamisen olleen keskeisiä ratkaisuja. Toimintalinjauksiin tuli lausuntovaiheen myötä paljon lisäyksiä. Taustaluvut ovat osa strategiaa, kokonaisuus ja ymmärrys rakentuvat myös niiden avulla. Lausuntovaiheessa toimijatahoihin tuli runsaasti lisäyksiä.

Puheenjohtaja totesi, että monta eri tulokulmaa asiaan koskettaen laajaa toimijajoukkoa, on samalla vahvuus ja haaste. Virkistyskäytön tematiikan kanssa tiiviisti työskenteleville strategiassa on paljon tuttua asiaa, mutta laajalle joukolle ne eivät ole itsestäänselvyksiä.

Sihteeri esitteli SOVA –lain mukaisen vaikutusten arvioinnin, joka on strategian liitteenä (strategian liitteet sisältyvät myös tulevaan julkaisuun). Yksittäisinä toimintalinjauksina, joilla arvioidaan olevan merkittäviä käytännön vaikutuksia, mainitaan mm. ulkoilutietopalvelu, terveysvaikutusten tutkimus ja koordinaatioelin. Kokoavana käsityksenä todetaan, että luonnon virkistyskäytön valtavirtaistuessa yhä useampi voi löytää sen hyödyt.

5. Strategiatyön jatko

Puheenjohtaja kertoi, että tavoitteena on valtioneuvoston periaatepäätös kevään aikana. Siirryttiin keskustelemaan strategian jalkautuksesta.

Sihteeri kertoi, että osana strategian viestinnällistä jalkautusta on saatu ilmaiseksi YLE:ltä esitysaikaa yhteiskunnalliselle tietoiskulle viikolla 12/2022. Materiaalia tähän sekä yleisöviestintään valmistellaan Kaskas Median tuella. Strategia tulee julkiseksi valtioneuvoston periaatepäätöksen myötä, joten siitä ei tule enakkoon viestiä esimerkiksi somessa.

Tiina Kivisaari muistutti esittelystä liikuntapoliittiselle koordinaatioelimelle. Hän piti tärkeänä, että tämän kautta työ jatkuisi myös seuraavilla hallituskausilla. Tähän liittyen avustuksia on hyvä saada hallitusohjelmaan, jotta työ jatkuu nyt OKM:llä käytössä olevan 2 miljoonan euron avustuksen jälkeenkin. Hän totesi olevan tärkeää, että ylipäänsä nyt on strategia ja sitä päästään viemään eteenpäin. Hän piti sitä hyvin tehtynä ja totesi, että näin varsinaisesti työ vasta alkaa. Hän vertasi tilannetta aikanaan tehtyyn ensimmäiseen liikuntapoliittiseen selontekoon, ja kertoi että sen myötä on saatu vietyä monia asioita eteenpäin.

Sakari Kokkonen sanoi jakelukanavista, että Metsähallituksen Luontoon.fi –kautta voidaan tuoda tuoreella tavalla strategiaa esiin ja muistutti Metsähallituksen luontopalvelun somesta. Näin tavoitetaan asiasta kiinnostunutta yleisöä.

Marianne Selkäinaho piti somekanavia hyvänä tiedon jakamisessa. Hän mainitsi myös tulevan kauden CAP-suunnitelman toteutuksessa maaseutuverkoston tilaisuudet, joihin strategiaa voisi tuoda palastellen.

Maria Torttila piti hyvänä flyeria tai lyhyttä yhteenvetoa aiheesta, jota voidaan jakaa sisäisesti myös liikennehallinnossa tiedoteluontoisesti. Hän näki yhtymäkohtia ja rajapintaa myös EU:n liikennepakettiin, jossa on kävelyyn ja pyöräilyyn liittyen terveysliikkumisen edistämistä.

Eki Karlsson totesi keskustelupalstalla, että järjestöjen toimintaan liittyvät toimintalinjaukset menevät Ulkoilufoorumin kautta eteenpäin. Leena Kristeri totesi tähän viitaten, että on selkeästi halua tehdä ja kehittää asioita. Toimijoita ja tekijöitä hän arvioi yhteistyöhön löytyvän käyttäjä- ja toteuttajapuolelta. Hallitusohjelmaan kirjauksiin kukin voi vaikuttaa tahollaan ja esimerkiksi ulkoilulain osalta hän uskoi tähän olevan tarvetta.

Kyseessä oli ohjausryhmän toimikauden viimeinen kokous. Puheenjohtaja kiitti työryhmää ja ohjausryhmää.

6. Muut mahdolliset asiat

Ei ollut.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.50.